

К О Н В Е Н Ц И Ј А

О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И ЧЕХОСЛОВАЧКЕ РЕПУБЛИКЕ

Федеративна Народна Република Југославија и Чехословачка Република у жељи да у међусобној сарадњи регулишу питања из социјалног осигурања и уверене да ће оваква сарадња служити јачању пријатељских односа између обеју држава одлучиле су да закључе Конвенцију о социјалном осигурању и у том циљу сагласиле су се о следећем:

ДЕО ПРВИ ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

За примену ове Конвенције значе изрази:

- а) "социјално осигурање" - социјално осигурање односно социјално обезбеђење по законодавству одговарајуће Стране Уговорнице;
- б) "законодавство" - законе и друге правне прописе наведене у члану 2. ове Конвенције за сваку од Страна Уговорница;
- ц) "радници" - лица у радном односу и лица изједначена са овим лицима према законодавству одговарајуће Стране Уговорнице;
- д) "заштићена лица" - лица којима су обезбеђена права из социјалног осигурања према законодавству одговарајуће Стране Уговорнице, на пример радници и лица са њима изједначена, чланови пољопривредних и производних задруга, лица која самостално привређују, уживаоци пензија и инвалиднина, као и чланови породица наведених лица;
- е) "непосредно заштићена лица" - лица која не изводе своја права из социјалног осигурања другог заштићеног лица;
- ф) "периоди осигурања (запослења)" - периоде осигурања (запослења) који се урачунавају по законодавству одговарајуће Стране Уговорнице за право на давање и његову висину, укључујући и периоде добровољног осигурања као и периоде изједначене са периодима осигурања (запослења);
- г) "давања у природи из осигурања за случај болести и материнства" - сва давања у природи из тога осигурања, укључујући превентивно и куративно старање.

Члан 2.

(1) При спровођењу ове Конвенције примењиваће се законодавства којима се регулишу следеће гране социјалног осигурања:

- а) осигурање за случај болести и материнства;

б) осигурање (обезбеђење) за случај инвалидности, старости и смрти, укључујући несреће на послу и професионалне болести (у даљем тексту: "пензионо осигурање");

ц) додаци на децу.

(2) Ова Конвенција се такође односи на примену законодавства којима се буду мењала или допуњавала законодавства наведена у претходном ставу.

Члан 3.

Југословенски и чехословачки држављани изједначени су у правима и дужностима која произилазе из законодавстава наведених у члану 2. ове Конвенције.

Члан 4.

Кад је при одлучивању о правима из социјалног осигурања потребно узети у обзир дужину времена осигурања, запослења односно друге делатности, урачунаће орган социјалног осигурања сваке Стране Уговорнице и одговарајуће периоде који се узимају у обзир по законодавству друге Стране Уговорнице.

Члан 5.

(1) При спровођењу ове Конвенције примењиваће се законодавство које је на снази у месту делатности непосредно заштићеног лица, уколико посебним одредбама ове Конвенције није друкчије одређено.

(2) Од начела постављеног у претходном ставу постоје следећи изузеци:

а) радници упућени од стране предузећа које има своје седиште на подручју једне Стране Уговорнице ради привременог рада на подручју друге Стране Уговорнице подвргнути су законодавству оне Стране Уговорнице на подручју које предузеће има своје седиште;

б) радници предузећа спољне трговине и саобраћајних предузећа, укључујући и предузећа за ваздушни саобраћај, једне од Страна Уговорница, који су привремено или стално запослени на подручју друге Стране Уговорнице, подвргнути су законодавству оне Стране Уговорнице где предузеће има своје седиште. Међутим, ако су ова лица држављани Стране Уговорнице на чијем подручју су запослени подвргнута су законодавству своје државе;

ц) бродска посада подвргнута је законодавству оне Стране Уговорнице под чијом заставом плови.

Члан 6.

Лица запослена у дипломатским и конзуларним претставништвима Страна Уговорница, као и лица код њих запослена, подвргнута су законодавству оне Стране Уговорнице на чијем подручју имају сталан боравак. Ово важи и за лица запослена код државних и других јавних установа, уреда и организација.

Члан 7.

Надлежни органи Страна Уговорница могу посебним споразумом предвидети изузетке од одредаба чланова 5. и 6. ове Конвенције.

ДЕО ДРУГИ ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Глава I Осигурања за случај болести и материнства

Члан 8.

(1) Једнократна новчана давања из осигурања за случај болести и материнства која се одређују независно од висине зараде непосредно заштићеног лица, пружа, по своме законодавству и на свој терет, орган социјалног осигурања оне Стране Уговорнице на чијем подручју је, у часу стицања права, боравило лице за кога се та давања исплаћују.

(2) Периодична новчана давања из осигурања за случај болести и материнства, као и једнократна новчана давања из тога осигурања, чија висина зависи од висине зараде непосредно заштићеног лица, пружа по своме законодавству и на свој терет орган социјалног осигурања код кога је непосредно заштићено лице осигурано у часу стицања права на та давања. Уколико заштићено лице стекне право на ова давања из социјалног осигурања обеју Страна Уговорница може исто право остварити само код органа социјалног осигурања једне Стране Уговорнице; на пружање давања обавезан је орган код кога је непосредно заштићено лице активно осигурано.

(3) Ако се заштићено лице за време коришћења давања према претходном ставу налази на подручју друге Стране Уговорнице може орган социјалног осигурања који је обавезан на пружање давања поверити исплату давања органу социјалног осигурања те друге Стране Уговорнице. Овако извршене исплате накнадиће орган социјалног осигурања који је обавезан на пружање давања органу који је извршио исплате.

Члан 9.

При одређивању новчаних давања из осигурања за случај болести и материнства узимају се у обзир само зараде остварене на подручју оне Стране Уговорнице чији је орган социјалног осигурања обавезан да пружа давања.

Члан 10.

(1) Давања у натури из осигурања за случај болести и материнства пружа на свој терет надлежни орган Стране Уговорнице на чијем подручју се налази заштићено лице. То важи и за лица наведена у члану 5. став 2. и члану 6, изузев дипломатских и конзуларних службеника од каријере. Појединости, а нарочито обим давања, одредиће споразумом надлежни органи обеју Страна Уговорница.

(2) Надлежни органи Страна Уговорница могу се посебно споразумети да се одредбе претходног става примењују и на дипломатске и конзуларне службенике од каријере.

Глава II Додаци на децу

Члан 11.

(1) Додатке на децу пружа, према свом законодавству и на свој терет, орган социјалног осигурања оне Стране Уговорнице на чијем подручју борави дете непосредно заштићеног лица.

(2) Ако се дете, коме припадају додаци на децу, пресели на подручје друге Стране Уговорнице, обуставиће се даном пресељења исплата овог додатка, а орган социјалног осигурања те друге Стране Уговорнице пружаће додатке на децу према свом законодавству и на свој терет.

Члан 12.

Додатке за децу која бораве на подручју треће државе пружа према свом законодавству и на свој терет орган социјалног осигурања оне Стране Уговорнице под чије законодавство потпада непосредно заштићено лице.

Глава III Пензионо осигурање

Члан 13.

Код одређивања давања из пензионог осигурања по одредбама ове Конвенције органи социјалног осигурања обеју Страна Уговорница поступаће на следећи начин:

- а) орган социјалног осигурања сваке од Страна Уговорница одлучиће по свом законодавству, примењујући члан 4. ове Конвенције, да ли заштићено лице испуњава услове за стицање права на давање;
- б) ако су испуњени услови за стицање права на давање, орган социјалног осигурања сваке од Страна Уговорница одређује најпре давање тако, као да је цело време осигурања (запослења), рачунато према члану 4. ове Конвенције, било навршено искључиво по његовом законодавству;
- ц) после тога орган социјалног осигурања сваке од Страна Уговорница одређује износ давања који је обавезан да пружи у сразмери периода осигурања (запослења) навршеног по његовом законодавству и укупног времена осигурања (запослења) навршеног по законодавствима обеју Страна Уговорница.

Члан 14.

Ако период осигурања (запослења), навршен по законодавству једне Стране Уговорнице, не достиже шест месеци, не постоји право на давање према органу социјалног осигурања ове Стране Уговорнице. Орган социјалног осигурања друге Стране Уговорнице који ће у овом случају пружити давање, неће вршити смањивање давања по тачки ц) претходног члана.

Члан 15.

Ако заштићено лице не испуњава истовремено услове за стицање права на давање по законодавствима обеју Страна Уговорница, пружиће овом лицу свој део давања, одређен по члану 13. ове Конвенције, орган социјалног осигурања оне Стране Уговорнице по чијем законодавству су ови услови испуњени. Када услови за стицање права на давање буду накнадно испуњени и по законодавству друге Стране Уговорнице, органи социјалног осигурања обеју Страна Уговорница одлучиће поново о давању.

Члан 16.

Ако је укупан износ давања, одређен по члану 13, односно износ давања одређен по члану 15. ове Конвенције, мањи од износа који би припадао заштићеном лицу по законодавству једне Стране Уговорнице само на основу времена навршеног у осигурању (запослењу) на подручју те Стране Уговорнице, повисиће орган социјалног осигурања ове Стране Уговорнице давање, које треба да пружи, за износ који је раван разлици између ових давања.

Члан 17.

(1) Одредбе о пензионом осигурању важе и у случајевима када инвалидитет настане услед несреће на послу или професионалне болести. Међутим, повишење давања односно давање, које се у овим случајевима пружа изнад оквира давања код инвалидитета који је наступио услед општег обољења, пружа искључиво орган социјалног осигурања оне Стране Уговорнице чије законодавство се примењује на корисника давања у часу несреће на послу, односно у часу наступања инвалидитета услед професионалне болести.

(2) Ако заштићено лице, које прима пензију због несреће на послу или због професионалне болести од органа социјалног осигурања једне Стране Уговорнице, претрпи на подручју друге Стране Уговорнице нову несрећу на послу или поново боли од професионалне болести, одлучиће о његовим правима орган социјалног осигурања ове друге Стране Уговорнице по своме законодавству, узимајући у обзир ранију несрећу на послу, односно раније професионално обољење. То исто важи и у случају погоршања здравственог стања заштићеног лица, које наступи услед обављања рада у запослењу на подручју друге Стране Уговорнице.

Глава IV Заједничке одредбе

Члан 18.

(1) Кад се период обавезног осигурања, навршен по законодавству једне Стране Уговорнице, подудара са периодом добровољног осигурања по законодавству друге Стране Уговорнице, узима се у обзир једино период обавезног осигурања.

(2) Кад се период осигурања (запослења) навршен по законодавству једне Стране Уговорнице, подудара са изједначеним периодом по законодавству друге Стране Уговорнице узима се у обзир само период осигурања (запослења).

(3) Кад се период изједначен са периодом осигурања (запослења) по законодавству једне Стране Уговорнице подудара са изједначеним периодом по законодавству друге Стране Уговорнице, овај период узима се у обзир само по законодавству оне Стране Уговорнице на чијем је подручју радник био запослен последњи пут пре периода о коме се ради. Кад радник није био запослен пре периода изједначеног са периодом осигурања (запослења) узима се у обзир изједначени период по законодавству оне Стране Уговорнице на чијем је подручју радник био запослен први пут после тога периода.

Члан 19.

(1) Ако законодавство једне од Страна Уговорница условљава стицање, одржање и поновно успостављање права или коришћење давања боравком на њеном подручју,

овај услов неће се примењивати на југословенске ни на чехословачке држављане кад се налазе на подручју друге Стране Уговорнице.

(2) Давања из социјалног осигурања једне Стране Уговорнице пружају се држављанима друге Стране Уговорнице који се налазе на подручју треће државе под једнаким условима и у једнаком обиму као и властитим држављанима који се налазе у тој трећој држави.

Члан 20.

(1) Кад су по законодавству једне од Страна Уговорница право на давање или висина давања условљени тиме да заштићено лице нема зараде односно другог прихода, узимаће се у обзир зарада односно други приходи на подручју обеју Страна Уговорница.

(2) Кад по законодавству једне од Страна Уговорница право на давање или висина давања зависи од висине зараде односно другог прихода, свака Страна Уговорница узимаће у обзир зараду односно други приход само на свом подручју.

Члан 21.

Периодична новчана давања из социјалног осигурања која је дужан да пружа орган социјалног осигурања једне Стране Уговорнице на подручју друге Стране Уговорнице биће дозначивана у терминима који буду одређени споразумом надлежних органа Страна Уговорница.

ДЕО ТРЕЋИ ОПШТЕ, ПРЕЛАЗНЕ И ЗАКЉУЧНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22.

(1) Надлежни органи обеју Страна Уговорница:

- а) закључују споразуме потребне за примену ове Конвенције;
- б) обавештавају се узајамно о свим променама законодавстава наведених у члану 2. ове Конвенције.

(2) Стране Уговорнице обавестиће једна другу одмах после ступања на снагу ове Конвенције који органи су надлежни у смислу појединих одредаба ове Конвенције.

Члан 23.

(1) Приликом примене ове Конвенције надлежни органи Страна Уговорница указиваће бесплатну потребну међусобну помоћ.

(2) Ови органи могу, у истом циљу, прибећи посредовању дипломатских и конзуларних претставништава.

(3) Приликом примене ове Конвенције, органи дипломатских и конзуларних претставништава једне Стране Уговорнице могу непосредно и без посебног пуномоћја заступати држављане као и правна лица и органе своје државе код органа социјалног осигурања и осталих органа друге Стране Уговорнице, и предузимати мере потребне ради обезбеђења и одржања њихових права.

Члан 24.

У вези са применом ове Конвенције надлежни органи једне Стране Уговорнице могу непосредно саобраћати са надлежним органима друге Стране Уговорнице.

Члан 25.

Приликом примене ове Конвенције документација, укључујући и лекарске налазе, издана од стране надлежних органа једне Стране Уговорнице, пуноважна је за органе друге Стране Уговорнице. Споразумом надлежних органа Страна Уговорница одредиће се на који начин се документација прописана законодавством једне Стране Уговорнице може заменити потврдом надлежног органа друге Стране Уговорнице.

Члан 26.

Акта, документа, претставке и дописи који се подносе у вези са применом ове Конвенције могу бити састављени на било којем од службених језика једне или друге Стране Уговорнице, и ослобођени су свих такса као и званичне овере од стране дипломатских или конзуларних органа.

Члан 27.

Захтеви, изјаве, тужбе, жалбе и други поднесци у предмету социјалног осигурања, који треба да буду поднети у одређеном року органу једне Стране Уговорнице, сматраће се као благовремени ако су поднети у том року органу друге Стране Уговорнице. У том случају орган ове друге Стране Уговорнице доставиће одмах споменуте поднеске надлежном органу прве Стране Уговорнице.

Члан 28.

Дознаке новца на подручје друге Стране Уговорнице вршиће се сходно одредбама о неробном плаћању које буду на снази између двеју Страна Уговорнице у часу дознаке.

Члан 29.

Наплату доприноса, који органу социјалног осигурања једне Стране Уговорнице дугује обвезник доприноса који има седиште односно боравак на подручју друге Стране Уговорнице извршиће надлежни орган ове друге Стране Уговорнице према свом законодавству.

Члан 30.

Све тешкоће које би се појавиле приликом примене ове Конвенције решаваће споразумно надлежни органи Страна Уговорница било писмено или путем паритетне комисије стручњака која ће бити у том циљу састављена.

Члан 31.

(1) У случају кад право заштићеног лица није спорно, али је спорно које законодавство треба применити, ово лице примаће аконтацију на давање док се спор не реши у смислу предходног члана.

(2) На исплату аконтације обавезан је орган социјалног осигурања Стране Уговорнице на чијем подручју заштићено лице борави. Овај орган пружиће аконтацију у висини давања на које би био обавезан према свом законодавству.

(3) Орган социјалног осигурања који буде коначно обавезан на давање накнадиће органу који је пружио аконтацију укупно исплаћени износ.

Члан 32.

(1) Пензије и инвалиднине одређене пре ступања на снагу ове Конвенције ревидираће се на захтев корисника односно надлежног органа. На основу ревизије признаће се кориснику иста права каква би имао да је ова Конвенција била на снази у часу одређивања права.

(2) Ако су пре ступања на снагу ове Конвенције права била окончана отпремнином због недовољног стажа, а применом одредаба ове Конвенције о сабирању времена су испуњени услови стажа за пензију односно инвалиднину, корисник може тражити ревизију. Отпремнину ће обрачунавати свака од Страна Уговорница према свом законодавству.

(3) Одредбе претходног става примениће се на захтев заштићеног лица и на случајеве који су настали пре ступања на снагу ове Конвенције, а по којима није била призната пензија, инвалиднина односно отпремнина због недовољног стажа.

(4) Захтев за ревизију у смислу предходних ставова мора се поднети у року од три године од дана ступања на снагу ове Конвенције. Права призната на основу ревизије теку најраније од првог дана оног месеца који следи ступању на снагу ове Конвенције.

Члан 33.

Овом Конвенцијом не дира се у одредбе Споразума између Федеративне Народне Републике Југославије и Чехословачке Републике од 11. фебруара 1956. године о регулисању отворених имовинских питања, која се односе на неизмирена давања из социјалног осигурања доспела пре 19. фебруара 1955. године.

Члан 34.

Пружање социјалне помоћи односно социјалне пензије држављанима једне Стране Уговорнице који се налазе на подручју друге стране Уговорнице биће решено посебним уговором.

Члан 35.

Ова Конвенција не односи се на припаднике оружаних снага, ни на војне инвалиде и жртве рата или фашистичког терора. Заштита ових лица биће регулисана посебним уговором.

Члан 36.

(1) Ова Конвенција биће ратификована, а ратификациони инструменти размењени што је могуће пре у Прагу.

(2) Конвенција ће ступити на снагу првог дана оног месеца који ће следити размени ратификационих инструмената.

(3) Свака Страна Уговорница може отказати ову Конвенцију најмање шест месеци пре истека календарске године у којој се врши отказ. Отказ ће важити од 1. јануара следеће године.

(4) Ако дође до отказа ове Конвенције, њене одредбе као и одредбе споразума за њено спровођење и даље ће се примењивати на већ стечена права, без обзира на одредбе о ограничењима које би Стране Уговорнице предвиделе у својим законодавствима за случај кад се заштићено лице налази у иностранству.

(5) У случајевима у којима су били стечени периоди осигурања (запослења) према законодавству обеју Страна Уговорница, али није било стечено право на давање пре

дана престанка важности ове Конвенције, моћи ће се примењивати одредбе Конвенције под условима који ће бити предвиђени споразумом надлежних органа Страна Уговорница.

Ова Конвенција сачињена је у два оригинала од којих сваки на српскохрватском језику и чешком језику, чија су оба текста једнако пуноважна.

Сачињено у Београду дана 22. маја 1957. године.

За Федеративну Народну
Републику Југославију,
Зденко Хас, с. р.

За Чехословачку Републику,
Евжен Ербан, с. р.